

STORTINGET

Innst. 287 L

(2021–2022)

Innstilling til Stortinget
fra utdannings- og forskningskomiteen

Prop. 74 L (2021–2022)

Innstilling fra utdannings- og forskningskomiteen om Endringer i opplæringsloven, universitets- og høyskoleloven og fagskoleloven (endring av NOKUTs oppgaver, studentrettigheter mv.)

Til Stortinget

1. Hovedinnholdet i proposisjonen

Kunnskapsdepartementet legger i proposisjonen frem forslag til endringer i lov 17. juli 1998 nr. 61 om grunnskolen og den vidaregående opplæringa (opplæringsloven), lov 1. april 2005 nr. 15 om universiteter og høyskoler (universitets- og høyskoleloven) og lov 8. juni 2018 nr. 28 om høyere yrkesfaglig utdanning (fagskoleloven). Disse endringene er knyttet til bestemmelser om NOKUTs lovpålagte oppgaver og regler om klage over godkjenningsvedtak i de tre lovene. Det foreslås at NOKUTs oppgaver knyttet til godkjenning av utenlandsk utdanning føres tilbake til Kunnskapsdepartementet. Dette vil legge til rette for omorganisering og bedre samordning av arbeidet med godkjenning av utenlandsk utdanning. Departementet tar sikte på at disse oppgavene kan bli delegert til Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse (HK-dir). Departementet legger til grunn at denne omorganiseringen vil gi samordningsgevinster. Eventuelle kostnader ved omorganiseringen vil dekkes innenfor Kunnskapsdepartementets budsjett.

Regjeringen Solberg oppnevnte i juni 2018 et offentlig utvalg for å gjennomgå regelverket for høyere ut-

danning og studentvelferd. I NOU 2020:3 Ny lov om universiteter og høyskoler la utvalget frem et forslag til ny universitets- og høyskolelov. Lovutvalget foreslo blant annet en presisering av læringsmiljøbegrepet og en ny bestemmelse om forbud mot gjengjeldelse ved varsling. I tillegg foreslo utvalget en strukturell endring der dagens bestemmelse om læringsmiljø fordeles over flere bestemmelser. I denne proposisjonen følges disse forslagene opp.

Departementet legger også frem forslag til endringer i regler om ulike studentrettigheter og om klagenemnd, og det foreslås å lovfeste en generell rett til permisjon fra studiet og å lovfeste en plikt for alle universiteter og høyskoler, også private høyskoler, til å tilby eksamen på det norske skriftspråket, nynorsk eller bokmål, som studenten ønsker. Departementet legger til grunn at de fleste av endringene knyttet til studentrettigheter og læringsmiljø ikke vil gi økning i kostnader. I den grad noen endringer medfører økte kostnader for utdanningsinstitusjonene, skal det dekkes innenfor institusjonens rammer.

I tillegg foreslår departementet at ikraftsettelsen av universitets- og høyskoleloven § 3-9 andre ledd tredje og fjerde punktum utsettes og sees i sammenheng med den fullstendige behandlingen av NOU 2020:3.

2. Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Jorodd Asphjell, Øystein Mathisen, Lise Selnes og Elise Waagen, fra Høyre, Margret Hagerup, Kari-Anne Jønnes og Tore Vamraak, fra Senterpartiet, Maren Grøthe og Torleik Svelle, fra Fremskritt-

partiet, Himanshu Gulati, fra Sosialistisk Venstreparti, Freddy André Øvstegård, fra Rødt, lederen Hege Bae Nyholt, og fra Venstre, Abid Raja, viser til proposisjonen.

Komiteen viser til at NOKUT har ansvar for akkreditering og tilsyn med kvaliteten i høyere utdanning og høyere yrkesfaglig utdanning og for godkjenning av utenlandsk utdanning. Komiteen viser til at forslagene til endringer i opplæringsloven, universitets- og høyskoleloven og fagskoleloven (endring av NOKUTs oppgaver, studentrettigheter mv.) i proposisjonen ble varslet i Prop. 111 L (2020–2021).

Komiteen merker seg også at regjeringen foreslår å lovfeste en generell rett til permisjon fra studiet og å lovfeste en plikt for universiteter og høyskoler til å tilby eksamen på det norske skriftspråket, nynorsk eller bokmål, som studenten ønsker, jf. universitets- og høyskoleloven § 1-7. Komiteen merker seg videre at departementet foreslår at ikraftsettelsen av bestemmelsene om krav om to sensorer utsettes og sees i sammenheng med den fullstendige behandlingen av NOU 2020:3 Ny lov om universiteter og høyskoler, som departementet tar sikte på å følge opp med en lovproposisjon til Stortinget i 2023.

Komiteen er gjort oppmerksom på at ved en feil ble ikke gjeldende overskrift i universitets- og høyskoleloven § 1-7 tatt med i tilrådingen i proposisjonen. Komiteen har tatt overskriften for bestemmelsen inn i sin tilråding her i innstillingen.

2.1 NOKUTs lovpålagte oppgaver

Komiteen mener det er viktig at NOKUT fortsetter som en leverandør av offentlig innsikt i kvalitetsarbeid med høyere utdanning i Norge. Komiteen viser til at NOKUT i dag utfører viktige evalueringer og kunnskapsdelinger for kvalitetsstatus i sektoren, blant annet gjennom det årlige Studiebarometeret. Komiteen mener det er helt sentralt at den aktøren som gjennomfører tilsyn ved landets utdanningsinstitusjoner, og dermed sitter på en unik innsikt i kvalitetsarbeidet i sektoren, også blir gitt et ansvar for å dele sin innsikt. Komiteen støtter derfor departementets forslag om at NOKUT skal fortsette å stimulere til kvalitetsutvikling som sikrer et høyt internasjonalt nivå i utdanningstilbudene ved institusjonene.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Senterpartiet, Fremskrittspartiet og Venstre, understreker viktigheten av at NOKUT er faglig uavhengig i håndteringen av oppgaver knyttet til kvalitetssikring. Samfunnet skal ha tillit til akkrediteringsvedtak, kvalitetstiltak og det faglige tilsynet.

Flertallet peker på viktigheten av at regelverket blir tydeligere for brukerne av lovene gjennom disse

lovendringene. Flertallet viser til proposisjonen og forslag om endringer i reglene om godkjenning av utenlandsk utdanning i opplæringsloven, universitets- og høyskoleloven og fagskoleloven som innebærer at NOKUTs oppgaver knyttet til godkjenning av utenlandsk utdanning kan overføres til HK-dir. Flertallet understreker at ved å flytte godkjenning av høyere utdanning i utlandet fra NOKUT til HK-dir oppnås en samordning av oppgaver knyttet til høyere utdanning i utlandet.

2.2 Klage over godkjenning av utenlandsk utdanning

Komiteen framhever viktigheten av at det etableres en felles nasjonal klagenemd for godkjenningsordningene innenfor utenlandsk utdanning og opplæring.

2.3 Studentrettigheter

UTDANNINGSPLAN

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Venstre, støtter Aune-utvalget i at utdanningsplanen er et virkemiddel for gjennomføring, og at kommunikasjon mellom institusjon og student om hvordan oppfylle de faglige læringsmålene i utdanning, er viktig. Flertallet merker seg at også Norsk studentorganisasjon i sitt høringsinnspill til komiteen poengterer at

«NSO mener at det er viktig at utdanningsplanene blir utarbeidet sammen med studentene, slik at de til enhver tid vet hva som trengs for å kunne gjennomføre studieløpet».

Flertallet mener at utdanningsplanene skal være et fleksibelt verktøy som sikrer studentenes behov og mulighet til individuell tilpasning og bidrar til målsettingen om å sikre progresjon og gjennomføring. Flertallet mener derfor at forventningen om samarbeid og dialog om utvikling av utdanningsplanen bør være synliggjort i lovteksten.

Komiteen fremmer følgende forslag:

«Universitets- og høyskoleloven § 4-2 første ledd skal lyde:

(1) *Institusjonen skal sørge for god faglig oppfølging av studentene. Institusjonen skal i samarbeid med studenten utarbeide en utdanningsplan for studenter som tas opp til studier av 60 studiepoengs omfang eller mer.»*

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet viser til presiseringer av at utdanningsplanen skal være et virkemiddel for at studenter gjennomfører studie og fullfører. Disse med-

lemmer peker på at NSO er bekymret for at studentmedvirkning i utarbeidelse av utdanningsplanene ikke blir ivaretatt. Disse medlemmer understreker at dialog med studenter i dette arbeidet må ivaretas.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt støtter forslaget om å tydeliggjøre studieplanenes formål i loven. I likhet med NSO er imidlertid disse medlemmer kritiske til at departementet foreslår å fjerne at utdanningsplanen er en plan som utarbeides mellom institusjonen og studenter. Den foreslåtte teksten legger opp til at utdanningsplanen kun skal utarbeides av institusjonen, og man har fjernet studentene som en part i utarbeidelsen. I den foreslåtte teksten fra høringen 2. juli 2021 foreslår departementet en lovtekst om at «Institusjonen skal i samarbeid med studenten utarbeide en utdanningsplan». Dette mener disse medlemmer er en bedre formulering enn den formuleringen som ligger i forslaget i proposisjonen. Disse medlemmer mener at det er viktig at utdanningsplanene blir utarbeidet sammen med studentene, slik at de til enhver tid vet hva som trengs for å kunne gjennomføre studieløpet, og at utdanningsplanen følges opp med en dialog med utdanningsinstitusjonene.

Disse medlemmer mener at studenter i så stor grad som mulig skal kunne påvirke sine egne grader ved å velge emner selv. De store utfordringene i vår tid krever tverrfaglig kompetanse, og studieplaner bør det derfor være mulig å tilpasse slik at studenter kan sikre seg den kompetansen de tror de vil trenge i arbeidslivet. Ved å fjerne teksten om at dette skal utformes i samarbeid med studenten, mener disse medlemmer at det er særlig viktig at dette ikke resulterer i system som er mindre fleksible enn de som finnes i dag, slik at det blir vanskeligere for studenter å ta emner inn og ut av utdanningsplanen.

PERMISJON

Komiteen støtter forslagene om å innføre en overordnet nasjonal regel for permisjon.

Komiteen viser til at for eksempel studenter som er valgt til et folkevalgt organ eller studentpolitiske organer, skal ha rett til permisjon i studiet. Det samme gjelder for toppidrettsutøvere.

Komiteens medlem fra Fremskrittspartiet mener mange av endringene som foreslås i proposisjonen, er fornuftige. Dette medlem trekker spesielt frem lovfesting av retten til permisjon fra studiet. Dette er endringer som vil bidra til likebehandling uavhengig av hvilken skole man går på, og de vil gjøre det enklere for institusjonene å vite hvordan søknader om permisjon skal behandles. Dette medlem mener

det bør tilføyes at studenter med verv i folkevalgte organer og idrettsutøvere på høyt internasjonalt nivå også bør innvilges permisjon.

Dette medlem fremmer følgende forslag:

«Universitets og høyskoleloven § 4-3 e første ledd skal lyde:

Permisjon fra studiene skal innvilges ved tjeneste etter forsvarsloven § 17, verv i studentpolitiske organer og verv i folkevalgte organer, for toppidrettsutøvere på høyt internasjonalt nivå og når det foreligger andre særlige grunner. Studentene skal innvilges permisjon så lenge behovet tilsier det.»

2.4 Læringsmiljø

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet viser til at studenters læringsmiljø vil bli behandlet i sin helhet i ny universitets- og høyskolelov.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt var svært fornøyd med at Aune-utvalget, jf. NOU 2020:3, foreslo et eget kapittel om læringsmiljø og studentrepresentasjon. Dette er viktig for å sette læringsmiljø på agendaen og for å tydeliggjøre hva studentene har rett på. Disse medlemmer viser til høringsinnspill fra NSO, som understreker at det er viktig for studentene at et eget kapittel følges opp i det videre arbeidet og faktisk blir realitet på et tidspunkt. Disse medlemmer ønsker i likhet med NSO at det stilles tydelige minstekrav til et læringsmiljø i lovteksten, noe som i større grad sikrer studentene et godt og trygt læringsmiljø. Minstekrav vil også bidra til en reell felles forståelse av begrepet, både for institusjonene som har ansvar for å følge dem opp, og for studentene som skal forstå hva de har krav på. Derfor støtter disse medlemmer NSO sitt hørings svar til Aune-utvalget til nytt første og annet ledd i bestemmelsen om læringsmiljø og fremmer følgende forslag:

«Universitets- og høyskoleloven § 4-3 skal lyde:
§ 4-3 *Læringsmiljøet ved institusjonen*

(1) Styret har ansvar for at læringsmiljøet på institusjonen er fullt forsvarlig ut fra en samlet vurdering av hensynet til studentenes helse, *trivsel*, sikkerhet og velferd. Utformingen av det *fysiske, psykososiale, digitale, organisatoriske og pedagogiske læringsmiljøet skal skje i henhold til prinsipper om universell utforming. Plikten til universell utforming gjelder ikke utforming som innebærer en uforholdsmessig byrde, jf. likestillings- og diskrimineringsloven § 17.*

(2) Institusjonens arbeid med *læringsmiljø og universell utforming* skal dokumenteres og inngå som en del av institusjonens interne system for kvalitetssikring etter § 1-6.

(3) Styret skal, i dialog med studentene og læringsmiljøutvalget, vedta utvidet mandat og myndighet for læringsmiljøutvalget.»

UNIVERSELL UTFORMING

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Senterpartiet, Fremskrittspartiet og Venstre, understreker viktigheten av å oppdatere bestemmelsene om universell utforming i universitets- og høyskoleloven i tråd med likestillings- og diskrimineringsloven. Flertallet peker på at her utvides plikten til universell utforming til å omfatte institusjonens fysiske omgivelser, informasjon og kommunikasjonsteknologi og det digitale læringsmiljøet.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet viser til Hurdalsplattformens ambisjon om å «[i]nkorporere FN's konvensjon for rettane til personar med nedsett funksjonsevne (CRPD) i norsk lov».

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt støtter departementets forslag om å utvide plikten til universell utforming til å omfatte institusjonens fysiske omgivelser, informasjons- og kommunikasjonsteknologien (IKT) og det digitale læringsmiljøet. Disse medlemmer mener likevel at departementet ikke går langt nok i å foreslå en utvidelse av plikten til universell utforming.

Disse medlemmer viser til høringsinnspill fra NSO og mener at begrepet «uforholdsmessig byrde» bør fjernes fra loven, da begrepet i for stor grad åpner for skjønsmessig vurdering av når en institusjon er pliktig til å tilgjengeliggjøre høyere utdanning for alle studenter. Disse medlemmer mener, i likhet med anbefalingene fra Aune-utvalget, jf. NOU 2020:3, at en justering av begrepet må omfatte større ansvar for utdanningsinstitusjonene enn dagens lov og den foreslåtte lovteksten.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag for Stortinget om ny universitets- og høyskolelov § 4-3 c som utvider plikten til universell utforming, og som i større grad sikrer retten til individuell tilrettelegging for studenter med funksjonsnedsettelse og studenter med særskilte behov.»

Disse medlemmer vil påpeke at dagens krav i lovverket til universell utforming gjennom universitets- og høyskoleloven og likestillings- og diskrimineringsloven ikke er i tråd med FN-konvensjonen om rettighetene til mennesker med nedsett funksjonsevne (CRPD), som Norge ratifiserte i 2013. Konvensjonen definerer universell utforming som

«utforming av produkter, omgivelser, programmer og tjenester på en slik måte at de kan brukes av alle mennesker, i så stor utstrekning som mulig, uten behov for tilpassing og en spesiell utforming. Universell utforming skal ikke utelukke hjelpemidler for bestemte grupper av mennesker med nedsett funksjonsevne når det er behov for det.»

Disse medlemmer viser til tidligere forslag fra representanter fra Sosialistisk Venstreparti om å inkorporere CRPD i norsk lov, se Dokument 8:3 S (2020–2021), og mener at dette er viktig for å sikre rettighetene til mennesker med nedsett funksjonsevne. Til CRPD er inkorporert, er det viktig at bestemmelsene i universitets- og høyskoleloven som skal forhindre diskriminering, følger § 17 i likestillings- og diskrimineringsloven. Disse medlemmer mener utdanningsinstitusjonene bør pålegges å sikre at alle studenter får tilgang til et universelt utformet læringsmiljø, det være seg det fysiske, organisatoriske, pedagogiske, digitale og psykososiale.

Disse medlemmer fremmer derfor følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag for Stortinget om å sikre at alle studenter har rett til et godt og inkluderende læringsmiljø som fremmer helse, trivsel og læring.»

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag for Stortinget om å sikre:

- at det i et helhetlig læringsmiljø inngår fysiske, digitale, organisatoriske, pedagogiske og psykososiale forhold,
- at styret har ansvaret for at læringsmiljøet på institusjonen er slik at kravene i eller i medhold av lovens kapittel 4 blir oppfylt,
- at læringsmiljøet skal være fullt forsvarlig ut fra en samlet vurdering av hensynet til studentenes helse, trivsel og læring,
- at det i utformingen av læringsmiljøet er et minstekrav at læringsmiljøet er utformet etter prinsippet om universell utforming, og at lokaler, adkomstveier, sanitæranlegg og tekniske innretninger er utformet på en slik måte at studenter med nedsett funksjonsevne kan studere ved institusjonen, og
- at styrene vedtar en årlig handlingsplan for læringsmiljø, med tydelige mål, tiltak og tidsrammer. Styret skal holdes fortløpende orientert om status for tiltakene i handlingsplanen.»

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag for Stortinget om å sikre at det finnes systemer som sørger for at studentene kan gi tilbakemelding, medvirke og varsle om avvik.»

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag for Stortinget om å sikre at IKT og digitale verktøy som brukes i lærings- og vurderingssituasjoner, er universelt utformet, og at det tas hensyn til læringsmiljø ved bruken av disse.»

INDIVIDUELL TILRETTELEGGING

Komiteen understreker viktigheten av at alle studenter, også de med individuell tilrettelegging, som fullfører og består utdanning, skal ha oppnådd det fastsatte læringsutbyttet. Komiteen viser til at dette også gjelder for gravide studenter og studenter med barn.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt etterlyser i likhet med NSO en lovtekstendring som følger opp Aune-utvalgets forslag om at universiteter og høyskoler skal ha handlingsplaner for individuell tilrettelegging. Disse medlemmer mener at alle studenter skal ha like muligheter til utdanning, uavhengig av deres forutsetninger. Derfor mener disse medlemmer at lovverket må stille krav om at utdanningsinstitusjonene jobber aktivt, målrettet og planmessig for å fremme et godt læringsmiljø. Disse medlemmer mener at utdanningsinstitusjonene må ha en handlingsplan for tilrettelegging som dokumenterer institusjonens arbeid og inngår i institusjonens interne system for kvalitetssikring. Med et rekordantall nye studenter hvert år øker også mangfoldet i academia, som samfunnet er avhengig av i arbeidslivet for å løse nye utfordringer. Det er et ønske om livslang læring. Studentenes ulike forutsetninger gjør at tilrettelegging er viktig for å sikre at alle studenter har lik mulighet til utdanning.

Disse medlemmer fremmer derfor følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag for Stortinget om å sikre at utdanningsinstitusjonene må ha en handlingsplan for tilrettelegging som dokumenterer institusjonens arbeid og inngår i institusjonens interne system for kvalitetssikring.»

LÆRINGSMILJØUTVALG

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet viser til at studenters læringsmiljø vil bli behandlet i sin helhet i ny universitets- og høyskolelov.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt støtter departementets forslag om åpne opp for å gi institusjonene mulighet til å opprette flere læringsmiljøutvalg eller underutvalg. Dette vil ifølge NSO ivareta større nærhet mellom læringsmiljøutvalg og studentene, som for eksempel ved flercampusinstitusjoner. I likhet med NSO mener imidlertid disse medlemmer at ved institusjoner hvor

det opprettes flere enn ett læringsmiljøutvalg, bør det samtidig opprettes et sentralt læringsmiljøutvalg som ser på læringsmiljøet ved institusjonen som helhet. Disse medlemmer understreker at forskjellige campuser kan ha lignende problemer og behov for å ta lærdom fra hverandre og dele ressurser.

Ved en overgang til flere læringsmiljøutvalg (LMU) er disse medlemmer kritiske til at loven ikke lenger presiserer at læringsmiljøutvalget rapporterer direkte til styret. Disse medlemmer mener at LMU skal kunne innstille direkte til styret i saker som angår deres ansvarsområde, og jevnlig rapportere til styret når det gjelder status for læringsmiljøet og pågående saker og prosesser. Det er institusjonens styre som har det overordnede ansvaret for læringsmiljøet ved utdanningsinstitusjonen, og ved opprettelse av flere læringsmiljøutvalg frykter disse medlemmer en fragmentering av styrets oppfølging av og innsikt i læringsmiljøet ved utdanningsinstitusjonene. Disse medlemmer mener det er viktig at den innsikten læringsmiljøutvalgene opparbeider seg, blir rapportert videre til institusjonens styrer, og at dette bør reguleres av loven.

Utdanningsinstitusjonene er av ulik størrelse og har ulike utfordringer og behov. De har også behov for handlingsrom. Disse medlemmer mener likevel at læringsmiljøutvalgene skal ha et minstekrav til mandat og myndighet i loven. Dette ønsker disse medlemmer for å sikre at alle studenter i landet opplever at institusjonen arbeider aktivt med bedring og styrking av læringsmiljøet.

Som det ble vist til i Aune-utvalget (NOU 2020:3), er det store forskjeller mellom LMU-ene ved de ulike institusjonene. Dette kan føre til svekket vern av studentenes rett til et godt læringsmiljø. Nettopp derfor mener disse medlemmer at det er viktig at det sikres en tydelig og god felles forståelse av hvilken rolle og hvilket mandat LMU skal ha. Disse medlemmer mener at institusjonene vil ha handlingsrom til å tilpasse læringsmiljøutvalgenes struktur, organisering og oppgaver i dialog med studentene, selv om loven inneholder et spesifisert minstekrav.

Disse medlemmer etterlyser et tydeligere lovverk når det gjelder læringsmiljøutvalgene, og fremmer derfor følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag for Stortinget som stiller krav om et sentralt læringsmiljøutvalg som er direkte underlagt institusjonens styre, med mulighet for å opprette underutvalg, og at det er opp til institusjonene selv, i dialog med studentene, å bestemme organiseringen av utvalget. Forslaget må sikre at læringsmiljøutvalget skal delta aktivt i spørsmål som angår studentenes læringsmiljø, sikkerhet og velferd, delta i arbeidet med handlingsplaner for institusjonens læringsmiljø, komme med anbefalinger til styret, holdes

orientert om klager eller avvik som institusjonen mottar fra studenter, og orienteres om og følge opp departementets tilsyn og Arbeidstilsynets tilsynsrapporter som omhandler aspekter ved læringsmiljøet. Det må foreslås lovfesting av at studentsamskipnadene skal ha observatørstatus i læringsmiljøutvalget.»

2.5 Utsatt ikrafttredelse av krav om to sensorer

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet viser til at ikrafttredelse utsettes til den helhetlige gjennomgangen av ny universitets- og høyskolelov.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre viser til at innføringen av krav om to sensorer ved alle vurderinger som skal graderes med karakterskalaen A til F, ble foreslått av Aune-utvalget i NOU 2020:3 Ny lov om universiteter og høyskoler og enstemmig vedtatt i behandlingen av Prop. 111 L (2020–2021) om endringer i universitets- og høyskoleloven, utdanningsstøtteleven, fagskoleloven og yrkeskvalifikasjonsloven mv. Disse medlemmer mener at innføringen av et krav om to sensorer vil bidra til bedre karakterfastsettelse og en mer nøytral og uavhengig vurdering og er en viktig forbedring av studentenes trygghet og rettssikkerhet.

Disse medlemmer viser videre til at det i Stortingets vedtak ble lagt opp til at den ene sensoren ikke nødvendigvis måtte være fra en annen institusjon, kun uten tilknytning til den delen av utdanningen de skulle være sensor på. Ikrafttredelse ble satt til 1. august 2022.

Disse medlemmer mener innføringen av krav om to sensorer er viktig for studentenes rettssikkerhet, og at fristen har vært tilstrekkelig for å gjøre nødvendige vurderinger og tilpasninger, og støtter ikke regjeringens forslag til utsettelse av ikrafttredelse.

Disse medlemmer merker seg at regjeringen i proposisjonen videre foreslår en rekke endringer som følger opp Aune-utvalget og behandlingen av Prop. 111 L (2020–2021), og støtter de øvrige forslagene i proposisjonen.

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at lovkrav om to sensorer ved alle eksamener, jf. universitets- og høyskoleloven § 3-9 andre ledd, trer i kraft 1. august 2022.»

2.6 Andre tema

Komiteens medlem fra Fremskrittspartiet viser til representantforslaget i Dokument 8:98 S (2021–2022) om å godkjenne leger utdannet i Danmark. Norge har stor mangel på studieplasser innen medisin.

Ifølge tall fra Legeforeningen var per 20. april 2020 43,5 pst. av yrkesaktive leger i Norge utdannet i utlandet. Det er derfor viktig å ha et lovverk som skaper forutsigbarhet for disse, slik at Norge sikres nødvendige legeressurser. Mange norske leger tar utdanningen sin i Danmark og vil jobbe i Norge, men med dagens regelverk står byråkratiet i veien for det. Det fører til at mange studenter blir igjen i Danmark, samtidig som vi trenger dem sårt her i Norge.

Dette medlem viser til at en gruppe som rammes av spesialistforskriften, er leger utdannet i Danmark. Både i Danmark og Norge må man etter endt universitetseksamen gjennomgå en praktisk/klinisk utdanning for å komme videre i spesialiseringsløpet. I Danmark kalles denne praksisen for KBU (klinisk basisutdannelse). Den er hovedsakelig sammenfallende med norske LIS1 (lege i spesialisering), tidligere kalt turnustjeneste. Det vil si at leger som har gjennomgått KBU, oppfyller de fleste læringsmål i LIS1 og altså har de samme kliniske ferdigheter som man får gjennom LIS1.

Dette medlem viser til at Danmark definerer KBU som en del av den medisinske grunnutdanningen, slik norsk turnustjeneste tidligere også ble. Men etter innføringen av ny spesialistforskrift er LIS1 nå definert som den første og den obligatoriske del av spesialistutdannelsen i Norge.

Dette medlem viser videre til at Helse- og omsorgsdepartementet (HOD) og Helsedirektoratet (Hdir) tolker regelverket slik at KBU ikke kan godkjennes, da den ikke er en del av spesialistutdanningen, til tross for at innholdet er sammenfallende med LIS1. Danske leger med KBU er etter dagens regelverk derfor tvunget til å «gå om igjen» og ta LIS1 for å kunne starte videre spesialisering i Norge. Derfor har Fremskrittspartiet fremmet forslag i Stortinget om å forenkle regelverket for å sikre flere leger i Norge, som det er stor mangel på. Saken avgis i helse- og omsorgskomiteen 10. mai 2022.

Dette medlem viser til behandlingen av Dokument 8:281 S (2020–2021), jf. Innst. 419 S (2020–2021), der Fremskrittspartiet fikk flertall for sitt forslag om en opptrappingsplan for helseutdanningene. Dette medlem mener det er viktig å utdanne nok helsepersonell for å være godt rustet for ulike helsekrisiske situasjoner, slik vi opplevde under covid-19-pandemien. Søker tallene for høyere utdanning viser at helsefag er det utdanningsområdet med flest søkere. Til tross for at det var færre som søkte seg til sykepleierutdanningen i år enn i fjor, er det fortsatt dobbelt så mange søkere som studieplasser. Dette medlem understreker viktigheten av å ha nok studieplasser innen disse utdanningsområdene.

Dette medlem viser til hørings svar fra Norges Flygerforbund og deler bekymringen om forholdene ved norske flyskoler. I Norge er fire av fem pilotskoler fagskoler akkreditert av NOKUT. Lånekassen tilbyr lån

og stipend til pilotskoler som er fagskoler. Dette er en svært kostbar utdanning hvor naturligvis flytimene med instruktør, innkjøp av fly, drivstoff og vedlikehold er de største kostnadene. Dette medlem deler bekymringen til Norges Flygerforbund for at flyskolene tolker EASA-regelverket for trafikkflygerutdanning på en slik måte at maksimal tid på utdanningen kan utfordre retten til permisjon i forbindelse med sykdom.

Dette medlem er kjent med flere studenter som har tapt studieretten fordi de har overskredet maksimaltiden for studiet blant annet på grunn av sykdom. Dette har store økonomiske konsekvenser for de studentene det gjelder. Dette medlem mener studentene ikke skal måtte dekke kostnader som institusjonen ikke har hatt til den enkelte student som av ulike årsaker har måtte avslutte utdanningen eller har tapt studieretten. I tilfeller der institusjonene velger å avslutte en students utdanning, vil institusjonen, avhengig av hvor langt studenten har kommet, sitte igjen med store inntekter hvis det gjenstår mange timer flyvning. Dette medlem er opptatt av å øke kvaliteten og samarbeidet mellom institusjonene og studentene, som også Norsk Flygerforbund poengterer i sitt hørings svar. Dette medlem mener det er fornuftig om institusjoner som utdanner trafikkflygere, som er et omfattende og tungt studium samtidig som det er kostbart, har ordninger i henhold til universitets- og høyskoleloven § 4-2 om en utdanningsplan. Dette medlem mener dette vil gagne institusjonene og studentene.

Dette medlem fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen forskriftsfeste at ved tap av studierett på grunn av forhold som er utenfor studentens kontroll, som sykdom o.l., skal ikke studenten betale for mer enn de faktiske kostnadene som har påløpt i løpet av studietiden. Dersom man er i siste semester, men f.eks. på trafikkflygerutdanningen kun har flydd 80 timer, skal det tilbakebetales skolepenger fra utdanningsinstitusjonen tilsvarende de kostnadene studenten ikke har påført institusjonen.»

«Stortinget ber regjeringen fremme et forslag om å lovfeste krav om en studieplan i lov om høyere yrkesfaglig utdanning, for å sikre tettere oppfølging og et gjensidig forpliktende forhold mellom fagskolen og den enkelte student.»

«Stortinget ber regjeringen gå i dialog med Norges Flygerforbund for å gjennomgå forholdene ved norske fagskoler som utdanner trafikkflygere, og komme tilbake til Stortinget med forslag til forbedringer, i den hensikt å bedre læringsmiljøene og styrke rettighetene for pilotstudenter i Norge.»

AKADEMISK FRIHET

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt støtter anbefalingene fra NOU 2022:2 Akademisk yringsfrihet om endringer i universitets- og høyskoleloven § 1-5. Endringene anerkjenner studenter som en fullverdig del av det akademiske fellesskapet og lovfester institusjonenes plikt til å fremme, verne og gi opplæring om individets, herunder studentens, akademiske frihet.

3. Forslag fra mindretall

Forslag fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen sørge for at lovkrav om to sensorer ved alle eksamener, jf. universitets- og høyskoleloven § 3-9 andre ledd, trer i kraft 1. august 2022.

Forslag fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt:

Forslag 2

Universitets- og høyskoleloven § 4-3 skal lyde:
§ 4-3 *Læringsmiljøet ved institusjonen*

(1) Styret har ansvar for at læringsmiljøet på institusjonen er fullt forsvarlig ut fra en samlet vurdering av hensynet til studentenes helse, *trivsel*, sikkerhet og velferd. Utformingen av det *fysiske, psykososiale, digitale, organisatoriske og pedagogiske læringsmiljøet skal skje* i henhold til *prinsipper* om universell utforming. *Plikten til universell utforming gjelder ikke utforming som innebærer en uforholdsmessig byrde, jf. likestillings- og diskrimineringsloven § 17.*

(2) Institusjonens arbeid med *læringsmiljø* og *universell utforming* skal dokumenteres og inngå som en del av institusjonens interne system for kvalitetssikring etter § 1-6.

(3) *Styret skal, i dialog med studentene og læringsmiljøutvalget, vedta utvidet mandat og myndighet for læringsmiljøutvalget.»*

Forslag 3

Stortinget ber regjeringen fremme forslag for Stortinget om ny universitets- og høyskolelov § 4-3 c som utvider plikten til universell utforming, og som i større grad sikrer retten til individuell tilrettelegging for studenter med funksjonsnedsettelse og studenter med særskilte behov.

Forslag 4

Stortinget ber regjeringen fremme forslag for Stortinget om å sikre at alle studenter har rett til et godt og inkluderende læringsmiljø som fremmer helse, trivsel og læring.

Forslag 5

Stortinget ber regjeringen fremme forslag for Stortinget om å sikre:

- at det i et helhetlig læringsmiljø inngår fysiske, digitale, organisatoriske, pedagogiske og psykososiale forhold,
- at styret har ansvaret for at læringsmiljøet på institusjonen er slik at kravene i eller i medhold av lovens kapittel 4 blir oppfylt,
- at læringsmiljøet skal være fullt forsvarlig ut fra en samlet vurdering av hensynet til studentenes helse, trivsel og læring,
- at det i utformingen av læringsmiljøet er et minstekrav at læringsmiljøet er utformet etter prinsippet om universell utforming, og at lokaler, adkomstveier, sanitæranlegg og tekniske innretninger er utformet på en slik måte at studenter med nedsatt funksjonsevne kan studere ved institusjonen, og
- at styrene vedtar en årlig handlingsplan for læringsmiljø, med tydelige mål, tiltak og tidsrammer. Styret skal holdes fortløpende orientert om status for tiltakene i handlingsplanen.

Forslag 6

Stortinget ber regjeringen fremme forslag for Stortinget om å sikre at det finnes systemer som sørger for at studentene kan gi tilbakemelding, medvirke og varsle om avvik.

Forslag 7

Stortinget ber regjeringen fremme forslag for Stortinget om å sikre at IKT og digitale verktøy som brukes i lærings- og vurderingssituasjoner, er universelt utformet, og at det tas hensyn til læringsmiljø ved bruken av disse.

Forslag 8

Stortinget ber regjeringen fremme forslag for Stortinget om å sikre at utdanningsinstitusjonene må ha en handlingsplan for tilrettelegging som dokumenterer institusjonens arbeid og inngår i institusjonens interne system for kvalitetssikring.

Forslag 9

Stortinget ber regjeringen fremme forslag for Stortinget som stiller krav om et sentralt læringsmiljøutvalg som er direkte underlagt institusjonens styre, med mulighet for å opprette underutvalg, og at det er opp til institusjonene selv, i dialog med studentene, å bestemme organiseringen av utvalget. Forslaget må sikre at læringsmiljøutvalget skal delta aktivt i spørsmål som angår studentenes læringsmiljø, sikkerhet og velferd, delta i arbeidet med handlingsplaner for institusjonens læringsmiljø, komme med anbefalinger til styret, holdes orientert om klager eller avvik som institusjonen mottar fra studenter, og orienteres om og følge opp departe-

mentets tilsyn og Arbeidstilsynets tilsynsrapporter som omhandler aspekter ved læringsmiljøet. Det må foreslås lovfesting av at studentsamskipnadene skal ha observatørstatus i læringsmiljøutvalget.

Forslag fra Fremskrittspartiet:*Forslag 10*

Universitets- og høyskoleloven § 4-3 e første ledd skal lyde:

Permisjon fra studiene skal innvilges ved tjeneste etter forsvarsloven § 17, verv i studentpolitiske organer og verv i folkevalgte organer, for toppidrettsutøvere på høyt internasjonalt nivå og når det foreligger andre særlige grunner. Studentene skal innvilges permisjon så lenge behovet tilsier det.

Forslag 11

Stortinget ber regjeringen forskriftsfeste at ved tap av studierett på grunn av forhold som er utenfor studentens kontroll, som sykdom o.l., skal ikke studenten betale for mer enn de faktiske kostnadene som har påløpt i løpet av studietiden. Dersom man er i siste semester, men f.eks. på trafikkflygerutdanningen kun har flydd 80 timer, skal det tilbakebetales skolepenger fra utdanningsinstitusjonen tilsvarende de kostnadene studenten ikke har påført institusjonen.

Forslag 12

Stortinget ber regjeringen fremme et forslag om å lovfeste krav om en studieplan i lov om høyere yrkesfaglig utdanning, for å sikre tettere oppfølging og et gjensidig forpliktende forhold mellom fagskolen og den enkelte student.

Forslag 13

Stortinget ber regjeringen gå i dialog med Norges Flygerforbund for å gjennomgå forholdene ved norske fagskoler som utdanner trafikkflygere, og komme tilbake til Stortinget med forslag til forbedringer, i den hensikt å bedre læringsmiljøene og styrke rettighetene for pilotstudenter i Norge.

4. Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av en samlet komité, unntatt universitets- og høyskoleloven § 4-3, som fremmes av komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Høyre, Senterpartiet, Fremskrittspartiet og Venstre, og universitets- og høyskoleloven § 4-3 e første ledd, som fremmes av komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Høyre, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Venstre.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til proposisjonen og rår Stortinget til å gjøre følgende

vedtak til lov

om endringer i opplæringsloven, universitets- og høyskoleloven og fagskoleloven (endring av NOKUTs oppgaver, studentrettigheter mv.)

I

I lov 17. juli 1998 nr. 61 om grunnskolen og den vidaregåande opplæringa gjøres følgende endringer:

§ 3-4 a skal lyde:

§ 3-4 a *Godkjenning av utanlandsk fag- og yrkesopplæring*

Den som har utanlandsk fag- eller yrkesopplæring kan søke departementet om å få ei godkjenning av opplæringa. Slik godkjenning inneber at opplæringa blir sidestilt med norsk fag- eller sveinebrev eller vitnemål. Opplæringa er sidestilt når ho har same nivå og omfang som den norske vidaregåande opplæringa og inneheld mange av dei vesentlege elementa i det aktuelle faget.

Departementet kan gi forskrift om vilkår for godkjenning, saksbehandling og klage.

Ny § 3-4 b skal lyde:

§ 3-4 b *Klagenemnd for godkjenning av utanlandsk utdanning og opplæring*

Departementet kan opprette ei nasjonal klagenemnd som skal behandle vedtak om godkjenning av utanlandsk utdanning og opplæring.

Ny § 3-4 c skal lyde:

§ 3-4 c *Behandling av søknad om godkjenning*

Ved vurdering av søknader om godkjenning av utanlandsk fag- og yrkesopplæring etter § 3-4 a, kan det også behandlast personopplysningar som nemnde i personvernforordninga artikkel 9 og 10.

Vedtak om godkjenning kan gjerast ved heilt eller delvis automatisert saksbehandling. Søkjaren kan krevje at vedtaket skal overprøvast manuelt.

Fødselsnummer, D-nummer og informasjon om at ein person har eit godkjenningsvedtak, kan delast automatisk med ein portal for deling av vitnemål og dokumentasjon om oppnådd kompetanse, jf. universitets- og høyskoleloven § 4-14 første ledd. Vedtak kan berre delast når den registrerte har bestemt det.

II

I lov 1. april 2005 nr. 15 om universiteter og høyskoler gjøres følgende endringer:

§ 1-7 skal lyde:

§ 1-7 *Ansvar for vedlikehold og videreutvikling av norsk fagspråk*

(1) Universiteter og høyskoler har ansvar for vedlikehold og videreutvikling av norsk fagspråk.

(2) *Universiteter og høyskoler skal gi skriftlig eksamen på det norske språket, nynorsk eller bokmål, som studenten ønsker. Departementet kan fastsette nærmere regler og gi unntak fra plikten i forskrift.*

§ 2-1 andre og tredje ledd skal lyde:

(2) Formålet med NOKUTs virksomhet er å føre tilsyn med kvaliteten i høyere utdanning og fagskoleutdanning og stimulere til kvalitetsutvikling som sikrer et høyt internasjonalt nivå i utdanningstilbudene ved institusjonene. NOKUTs arbeid skal bidra til at samfunnet kan ha tillit til kvaliteten i norsk høyere utdanning og fagskoleutdanning. I sitt arbeid skal NOKUT søke å bistå institusjonene i deres utviklingsarbeid.

(3) NOKUT skal akkreditere institusjoner og studie-tilbud, føre tilsyn med institusjonenes kvalitetsarbeid og føre tilsyn med at institusjoner og eksisterende studietilbud fyller gjeldende standarder og kriterier for akkreditering. NOKUT kan benytte andre virkemidler og gjennomføre andre tiltak, så langt de er i samsvar med formålet med NOKUTs virksomhet.

§ 3-4 skal lyde:

§ 3-4 *Generell godkjenning av utenlandsk høyere utdanning*

(1) *Departementet kan, etter søknad fra enkeltpersoner, gi en generell godkjenning av utenlandsk høyere utdanning. Slik godkjenning innebærer at utdanningen i nivå og omfang godkjennes som likestilt med akkreditert norsk høyere utdanning, jf. §§ 3-1 og 3-2.*

(2) Vedtak om generell godkjenning av utenlandsk høyere utdanning skal være i samsvar med Lisboakonvensjonen.

(3) *Departementet kan gi forskrift om at klager på vedtak om generell godkjenning av utenlandsk høyere utdanning skal behandles av en nasjonal klagenemnd som oppnevnes av departementet.*

Ny § 3-4 a skal lyde:

§ 3-4 a *Behandling av søknader om godkjenning*

(1) Ved vurdering av søknader om godkjenning av utenlandsk høyere utdanning kan det også behandles personopplysninger som nevnt i personvernforordningen artikkel 9 og 10.

(2) *Vedtak om godkjenning kan fattes ved helt eller delvis automatisert saksbehandling. Søkeren kan kreve at vedtaket overprøves manuelt.*

(3) *Fødselsnummer, D-nummer og informasjon om at en person har godkjenningsvedtak etter første ledd, kan deles automatisk med en portal for deling av vitnemål og dokumentasjon om oppnådd kompetanse, jf. § 4-14 første ledd. Vedtak kan bare deles når den registrerte har bestemt det.*

§ 3-5 h skal lyde:

§ 3-5 h *Samordning av vedtak om godkjenning av utenlandsk høyere utdanning*

(1) *Departementet kan pålegge universiteter og høyskoler å samordne sin praksis om godkjenning av utenlandsk høyere utdanning.*

(2) *Universiteter og høyskoler skal registrere vedtak om faglig godkjenning av utenlandsk høyere utdanning i et felles register for godkjenning.* Departementet gir forskrift om nærmere regulering av registeret, herunder hvilke personopplysninger som kan registreres.

§ 3-7 syvende og åttende ledd skal lyde:

(7) Dersom *departementet*, en institusjon under denne *lov* eller Samordna opptak oppdager at en søker har levert falskt vitnemål eller andre falske dokumenter eller dokumenter utstedt fra falske institusjoner, skal forholdet anmeldes til politiet.

(8) Den som har søkt opptak eller søkt godkjenning etter §§ 3-4, 3-5, § 3-5 a, 3-5 b, 3-5 c, 3-5 e og 3-5 f ved bruk av falskt vitnemål eller andre falske dokumenter eller dokumenter utstedt fra falske institusjoner, vil få nevnte papirer inndratt og vil ikke gis opptak eller få godkjent utdanning i inntil ett år. Vedtak om inndragning og vedtak om karantenetid etter denne bestemmelsen treffes av styret selv eller institusjonens *nemnd for studentsaker* med to tredels flertall. Departementet eller særskilt klageorgan oppnevnt av departementet, jf. § 5-1 syvende ledd, er klageinstans.

§ 4-2 skal lyde:

§ 4-2 *Faglig oppfølging – utdanningsplan*

(1) *Institusjonen skal sørge for god faglig oppfølging av studentene. Institusjonen skal i samarbeid med studenten utarbeide en utdanningsplan for studenter som tas opp til studier av 60 studiepoengs omfang eller mer.*

(2) *Utdanningsplanen skal være et virkemiddel for at studenten gjennomfører studiet. Planen skal inneholde bestemmelser om institusjonens ansvar og forpliktelser overfor studenten og studentens forpliktelser overfor institusjonen.*

(3) Departementet kan gi forskrift om innholdet i *utdanningsplanen*.

§ 4-3 skal lyde:

§ 4-3 *Læringsmiljøet ved institusjonen*

(1) Styret har ansvar for at læringsmiljøet på institusjonen er fullt forsvarlig ut fra en samlet vurdering av hensynet til studentenes helse, sikkerhet og velferd.

(2) Styret skal sørge for at institusjonens *alminnelige funksjoner* er universelt utformet. *Plikten til universell utforming* omfatter institusjonens *fysiske omgivelser, informasjons- og kommunikasjonsteknologien (IKT), inkludert det digitale læringsmiljøet.* *Plikten gjelder ikke utforming som innebærer en uforholdsmessig byrde for institu-*

sjonen, jf. likestillings- og diskrimineringsloven §§ 17 og 18.

(3) Styret skal, i samarbeid med studentsamskipnadene, legge forholdene til rette for et godt studiemiljø og arbeide for å bedre studentvelferden på lærestedet.

(4) Læringsmiljøet er de forholdene som virker inn på studentenes muligheter til å tilegne seg kunnskap, og som er av betydning for studentenes fysiske og psykososiale helse. I et helhetlig læringsmiljø inngår fysiske, digitale, organisatoriske, pedagogiske og psykososiale forhold som del av det helhetlige læringsmiljøet. Departementet kan i forskrift gi utfyllende bestemmelser om krav til læringsmiljøet.

(5) Institusjonens arbeid med læringsmiljøet skal dokumenteres og inngå som en del av institusjonens interne system for kvalitetssikring etter § 1-6.

Ny § 4-3 a skal lyde:

§ 4-3 a *Styrets plikt til å forebygge og forhindre trakassering*

Styret skal innenfor sitt ansvarsområde arbeide for å forebygge og forhindre trakassering og seksuell trakassering, jf. likestillings- og diskrimineringsloven § 13 *sjette ledd*.

Ny § 4-3 b skal lyde:

§ 4-3 b *Studentenes rett til å varsle og forbud mot gjengjeldelse*

En student har rett til å varsle om kritikkverdige forhold ved institusjonen. Gjengjeldelse mot studenten som *varsler*, er forbudt.

Ny § 4-3 c skal lyde:

§ 4-3 c *Individuell tilrettelegging ved funksjonsnedsettelse og særskilte behov*

(1) Studenter med funksjonsnedsettelse og studenter med særskilte behov har rett til egnet individuell tilrettelegging av lærested, undervisning, læremidler og eksamen, for å sikre likeverdige opplærings- og utdanningsmuligheter.

(2) Retten gjelder *ikke* tilrettelegging som *innebærer* en uforholdsmessig byrde for *institusjonen*. Når *institusjonen* skal *vurdere om tilretteleggingen* *innebærer* en uforholdsmessig byrde, skal det legges særlig vekt på *dens* effekt for å *bygge ned barrierene* for studenter med *funksjonsnedsettelse og særskilte behov, de nødvendige kostnadene* ved tilretteleggingen og institusjonens ressurser.

(3) Den som *fullfører og består* en utdanning, må ha *oppnådd det fastsatte læringsutbyttet*. Tilretteleggingen må derfor ikke føre til en reduksjon av de faglige *kravene* som stilles i den enkelte utdanningen.

(4) Institusjoner på Svalbard skal, så langt det er mulig og rimelig, legge studiesituasjonen til rette for studenter med *funksjonsnedsettelse og studenter med særskilte behov*.

Ny § 4-3 d skal lyde:

§ 4-3 d *Tilrettelegging for gravide studenter og rett til foreldrepermisjon*

(1) En student som er gravid, har rett til utsatt eksamen hvis eksamensdatoen er i perioden mellom tre uker før termin og seks uker etter fødsel. Barnets andre foreldre har rett til utsatt eksamen hvis eksamensdatoen er i perioden mellom fødsel og to uker etter fødsel. Institusjonen kan gi nærmere regler om utsatt eksamen og kan gi bedre rettigheter enn det som følger av denne bestemmelsen.

(2) En student som får barn under studiene, har rett til permisjon fra studiene under svangerskap og til omsorg for barn. I permisjonsperioden har studenten fortsatt status som student ved institusjonen og har rett til å gjenoppta sine studier på tilsvarende nivå som før permisjonen. Universiteter og høyskoler skal legge til rette for at studenter som er i permisjon etter denne bestemmelsen, kan gjenoppta sine studier så raskt som mulig etter endt permisjon.

(3) Studenter som har omsorg for barn, kan også få individuell tilrettelegging etter § 4-3 c.

(4) Bestemmelsene i arbeidsmiljøloven §§ 12-1 til 12-5 og § 12-7 gjelder så langt de passer.

Ny § 4-3 e skal lyde:

§ 4-3 e *Permisjon fra studier*

(1) Permisjon fra studiene skal innvilges ved tjeneste etter forsvarsloven § 17, verv i studentpolitiske organer og når det foreligger andre særlige grunner. Studentene skal innvilges permisjon så lenge behovet tilsier det.

(2) Studenter som er innvilget permisjon, har fortsatt studierett og rett til å gå opp til eksamen ved institusjonen.

(3) Institusjonene skal gi forskrifter om permisjon. Institusjonene kan gi studenten bedre rettigheter enn det som følger av loven.

Ny § 4-3 f skal lyde:

§ 4-3 f *Læringsmiljøutvalg*

(1) Institusjonene skal ha minst ett læringsmiljøutvalg.

(2) Læringsmiljøutvalget skal bidra til at bestemmelsene i § 4-3 blir fulgt, og sikre studentenes medvirkning i prosessene som berører læringsmiljøet.

(3) Studentene og institusjonen skal ha like mange representanter i utvalget. Utvalget velger hvert år leder, vekselvis blant institusjonens og studentenes representanter.

Ny § 4-3 g skal lyde:

§ 4-3 g *Tilsyn med læringsmiljøet*

(1) Arbeidstilsynet skal føre tilsyn med at kravene til det fysiske og psykososiale læringsmiljøet i § 4-3 første og andre ledd overholdes. Arbeidsmiljøloven kapittel 18 om tilsyn og tvangsmidler mv. gjelder så langt det passer.

(2) Digitaliseringsdirektoratet skal føre tilsyn med det digitale læringsmiljøet.

(3) Departementet kan gi forskrift om krav til og tilsyn med læringsmiljøet.

§ 4-5 oppheves.

§ 4-7 første og andre ledd skal lyde:

(1) Styret selv eller institusjonens nemnd for studentsaker, jf. § 5-1, kan annullere eksamen eller prøve eller godkjenning av kurs hvis kandidaten

- ved hjelp av falskt vitnemål eller annen form for uredelig opptreden har skaffet seg adgang til å gå opp til vedkommende eksamen eller prøve, eller til å delta i vedkommende kurs, eller
- forsettlig har forsøkt å fuske eller forsettlig eller grovt uaktsomt har fusket i forbindelse med gjennomføring av, eller forut for endelig sensur av, vedkommende eksamen eller prøve, eller under gjennomføring av vedkommende kurs.

(2) Styret selv eller institusjonens nemnd for studentsaker, jf. § 5-1, kan annullere godkjenning av utdanning hvis kandidaten har oppnådd dette ved hjelp av falskt vitnemål eller annen form for uredelig opptreden.

I følgende bestemmelser skal uttrykket «klagenemnd» endres til «nemnd for studentsaker»:

–§ 4-8 første, andre, tredje og femte ledd

–§ 4-9 fjerde og sjette ledd

–§ 4-10 tredje ledd

–§ 4-13 andre og fjerde ledd

–§ 7-9 andre ledd.

§ 5-1 skal lyde:

§ 5-1 *Institusjonens nemnd for studentsaker og særskilte nasjonale klageorganer*

(1) Universiteter og høyskoler skal opprette en eller flere nemnder som etter delegering fra styret skal behandle saker som berører kandidatene. I tillegg skal nemnda behandle klager over enkeltvedtak med unntak av klager som skal behandles av særskilt nasjonalt klageorgan, jf. syvende ledd.

(2) En nemnd skal ha fem medlemmer med personlige varamedlemmer. Leder og varamedlem for leder skal fylle de lovbestemte krav for lagdommere. Leder og varamedlem for leder skal ikke være ansatt ved institusjonen. To av medlemmene skal være studenter.

(3) Representanter for institusjonens eier eller medlem av institusjonens styre kan ikke være medlem av nemnda.

(4) En nemnd er vedtaksfør når lederen eller varamedlem for leder og to andre medlemmer er til stede.

(5) Saker som nemnda har behandlet som førsteinstans, kan påklages til et særskilt nasjonalt klageorgan, jf. syvende ledd. Nemndas vedtak i klagesaker kan ikke påklages.

(6) Departementet kan gi forskrift om saksbehandlingen i klagesaker.

(7) Departementet kan opprette særskilte nasjonale klageorganer som skal behandle klager over enkeltvedtak for bestemte områder og klager over avgjørelser etter offentliglova.

§ 5-2 skal lyde:

§ 5-2 Klage over formelle feil ved eksamen

(1) Den som har vært oppe til eksamen eller prøve, kan klage over formelle feil innen tre uker etter at *vedkommende ble*, eller burde vært, kjent med det forholdet som begrunner klagen. *Kandidaten må fremsette klagen for institusjonen.*

(2) Hvis *institusjonen mener det er begått feil* som kan ha hatt betydning for kandidatens prestasjon eller bedømmelsen av denne, skal *institusjonen oppheve sensurvedtaket*. Hvis feilen kan rettes opp ved ny sensur av innleverte arbeider, skal *institusjonen foreta ny sensurering*. I motsatt fall skal *institusjonen avholde ny eksamen eller prøve med nye sensorer*. *Kandidaten kan påklage karakterfastsetting ved ny sensurering etter reglene i § 5-3.*

(3) Hvis *institusjonen mener det ikke er begått feil som kan ha hatt betydning for kandidatens prestasjon eller bedømmelsen av denne*, skal *saken oversendes klageinstansen for vurdering*. *Klageinstansen kan fatte tilsvarende vedtak som institusjonen kan vedta etter andre ledd.*

(4) Hvis *institusjonen mener at det er begått formelle feil*, og det er rimelig å anta at dette kan ha hatt betydning for en eller flere kandidaters prestasjon eller for bedømmelsen av prestasjonen, kan *institusjonen oppheve sensurvedtaket også for andre kandidater enn den som har klaget over formelle feil, og vedta ny sensurering eller ny eksamen eller prøve*. *Kandidater som ikke har klaget over formelle feil og som blir berørt av institusjonens vedtak, kan påklage vedtaket til klageinstansen.*

(5) *Klageinstansen kan ikke oppheve sensurvedtaket eller vedta ny sensurering eller ny eksamen eller prøve for andre enn den som har klaget over formelle feil*. *Dersom klageinstansen mener at institusjonens vurdering av dette spørsmålet er mangelfull, kan klageinstansen sende saken tilbake til institusjonen for ny vurdering.*

(6) Er krav om begrunnelse for eller klage over karakterfastsettingen fremsatt, løper klagefristen etter denne paragrafen fra kandidaten har fått begrunnelsen, eller endelig avgjørelse av klagen foreligger.

(7) Styret selv eller institusjonens *nemnd for studentsaker*, jf. § 5-1, er klageinstans for institusjonens vedtak etter denne bestemmelsen.

§ 7-6 andre ledd skal lyde:

(2) Avgjørelse om godkjenning etter §§ 3-4, 3-5, 3-5 a, 3-5 b, 3-5 e og 3-5 f, opptak av studenter etter §§ 3-6 og 3-7, rett til å gå opp til eksamen etter § 3-10, rett til ut-

satt eksamen etter § 4-3 d, annullering av eksamen eller prøve etter § 4-7, bortvisning og utestenging etter §§ 4-8 til 4-10, tvungen avslutning av doktorgradsutdanning etter § 4-13 og klage over formelle feil ved eksamen etter § 5-2, regnes som enkeltvedtak etter forvaltningsloven. Det samme gjelder vedtak om tilrettelegging etter § 4-3, *permisjon etter § 4-3 e*, vedtak om sensur etter § 3-9 og klage på karakterfastsetting etter § 5-3.

III

I lov 8. juni 2018 nr. 28 om høyere yrkesfaglig utdanning gjøres følgende endringer:

§ 7 skal lyde:

§ 7 *Generell godkjenning av utenlandsk fagskoleutdanning*

Den som har utdanning fra en utenlandsk fagskole eller en annen yrkesfaglig utdanning fra utlandet på tilsvarende nivå, kan søke departementet om å få en generell godkjenning av utdanningen. Slik godkjenning innebærer at utdanningen i nivå og omfang godkjennes som sidestilt med akkreditert fagskoleutdanning.

Vedtak om generell godkjenning av utenlandsk fagskoleutdanning kan påklages til klagenemnda nevnt i § 7 a.

Dersom den som behandler søknad om godkjenning, oppdager at en søker har levert falske vitnemål, andre falske dokumenter eller dokumenter utstedt fra falske institusjoner, skal forholdet anmeldes til politiet.

Departementet kan gi forskrift om saksbehandling og klageadgang i saker om *generell godkjenning av utenlandsk fagskoleutdanning*.

Ny § 7 a skal lyde:

§ 7 a *Klagenemnd for godkjenning av utenlandsk utdanning og opplæring*

Departementet kan opprette en nasjonal klagenemnd som skal behandle vedtak om godkjenning av utenlandsk utdanning og opplæring.

Ny § 7 b skal lyde:

§ 7 b *Behandling av søknader om godkjenning*

Ved vurdering av søknader om godkjenning av utenlandsk fagskoleutdanning etter § 7 kan det også behandles personopplysninger som nevnt i personvernforordningen artikkel 9 og 10.

Vedtak om godkjenning kan fattes ved helt eller delvis automatisert saksbehandling. Søkeren kan kreve at vedtaket overprøves *manuelt*.

Fødselsnummer, D-nummer og informasjon om at en person har godkjenningsvedtak etter første ledd, kan deles automatisk med en portal for deling av vitnemål og dokumentasjon om oppnådd kompetanse, jf. lov om universiteter og høyskoler § 4-14. Vedtak kan bare deles når den registrerte har bestemt det.

IV

Loven gjelder fra det tidspunktet Kongen bestemmer.

Oslo, i utdannings- og forskningskomiteen, den 10. mai 2022

Hege Bae Nyholt

leder

Lise Selnes

ordfører

